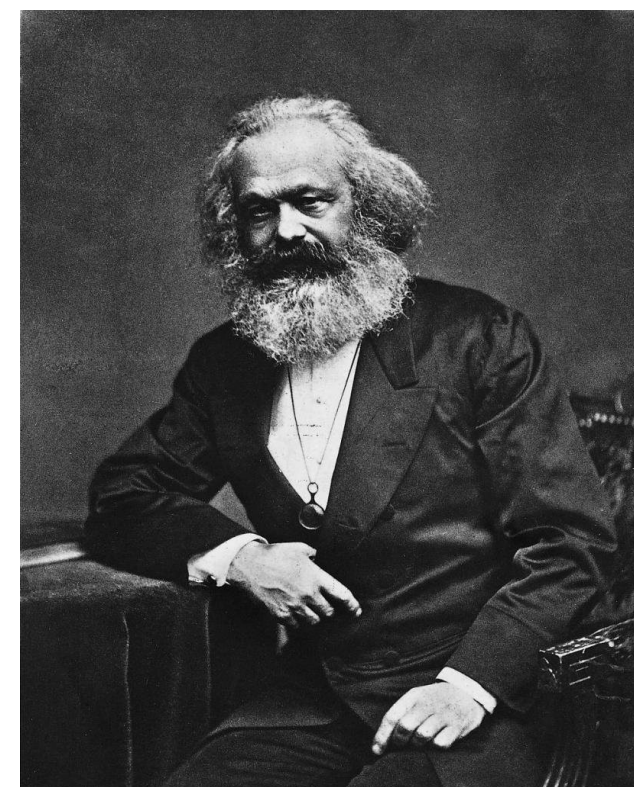
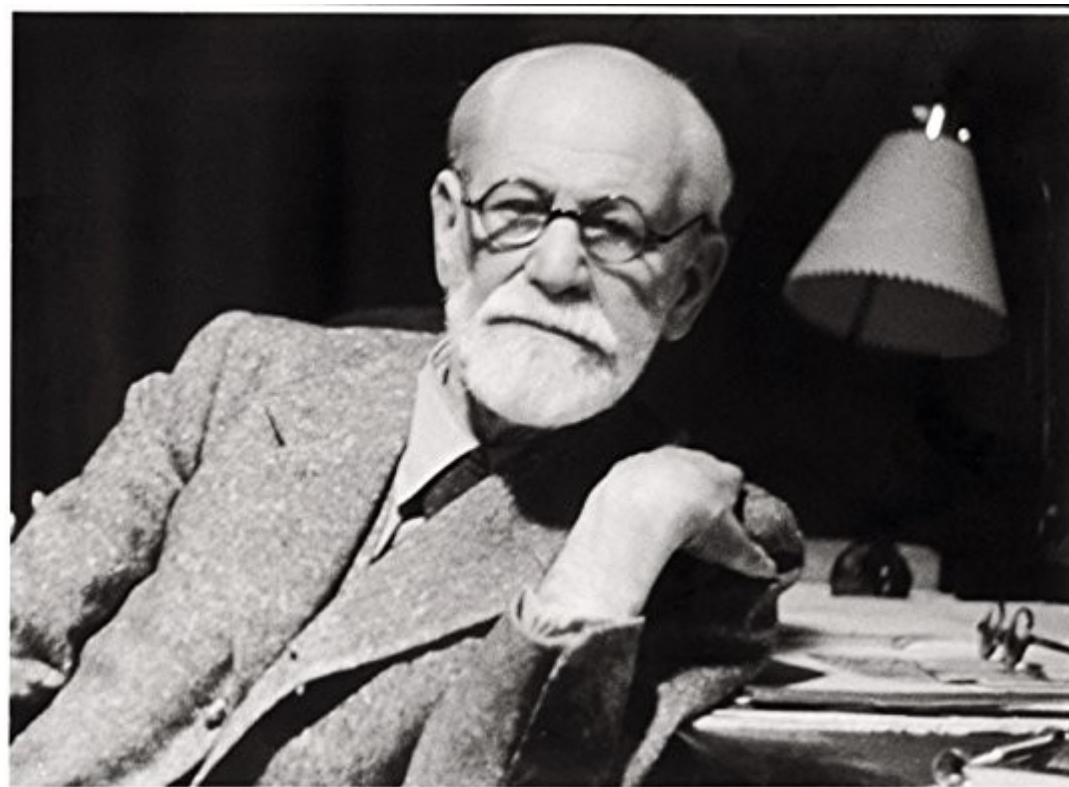
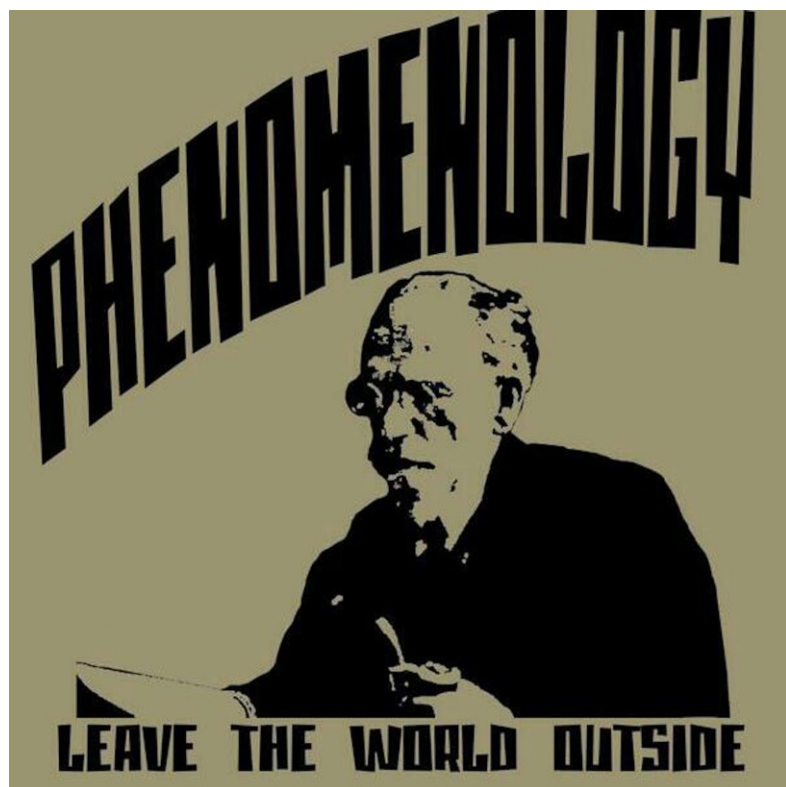

Estetika 20. století – fenomenologie, psychoanalýza a marxistická estetika

Fenomenologie

- Cíl - zkoumat svět tak, jak se jeví našemu vědomí
- poznávání proměnlivých fenoménů
- mapování naší bezprostřední zkušenosti se světem

Edmund Husserl

- vznáší požadavek návratu k věcem samotným
- návrat na základní úroveň naší zkušenosti se světem
- nejpůvodnější zkušenost – vněm
- každý vjem vždy vnímáme z různé perspektivy - vidíme pouze část, zároveň jej vždy vnímáme na nějakém pozadí (v kontextu ostatních jevů)
- horizont zkušenosti - úkolem je poznávat neustále nové podoby předmětů a jevů
- tento postup základem intencionální analýzy - poznávání toho, jak jsou předměty a jev konstituovány v našem vědomí

Husserlova fenomenologie umění

- podobnou zkušenost vnímání světa zobrazují i modernistické směry
- zejména kubismus, futurismus

Psychoanalýza

- zakladatel psychoanalýzy - Sigmund Freud
- rozdělení lidského já do tří úrovní:

Id:
Instincts

Ego:
Reality

Superego:
Morality

- Id – ono – pudy - oblast primitivních pudů usilujících o vybití
- Ego – já – vědomí - logika, zdravý rozum, schopnost potlačit pudy.
- Superego – nadjá - vědomá oblast osobnosti, rodičovské příkazy a zákazy, společenské normy
- Freud se soustředá na sféru nevědomí, které je sídlem vytěsněných traumatických zážitků, tyto zážitky se ale vrací ve formě neurózy, léčba neuróz prostřednictvím výkladu snů

- kniha Výklad snů – 1899
- k nevědomí se lze dostat prostřednictvím snů
- Ego provádí cenzuru pudových přání a obsahů, které pocházejí z nevědomí
- Transformace nevědomých materiálů do umírněnější formy

- Sen má
  - a) manifestní obsah
  - b) latentní obsah

- Úkol dešifrovat skrytý smysl snu, určit původ neurózy

Rozdvojená duše (1945) - snová sekvence

- <https://www.youtube.com/watch?v=JyPe1Jahyfo>

Freud a umění

- Zdrojem umělecké tvorby je princip sublimace
- pokusy o analýzu umění
- stanovil rovnítko mezi osobností umělce a jeho dílem
- studie: Něco tísnivého

Něco tísnivého – analýza prožitku tísnivého, s kterým se setkáváme v umění

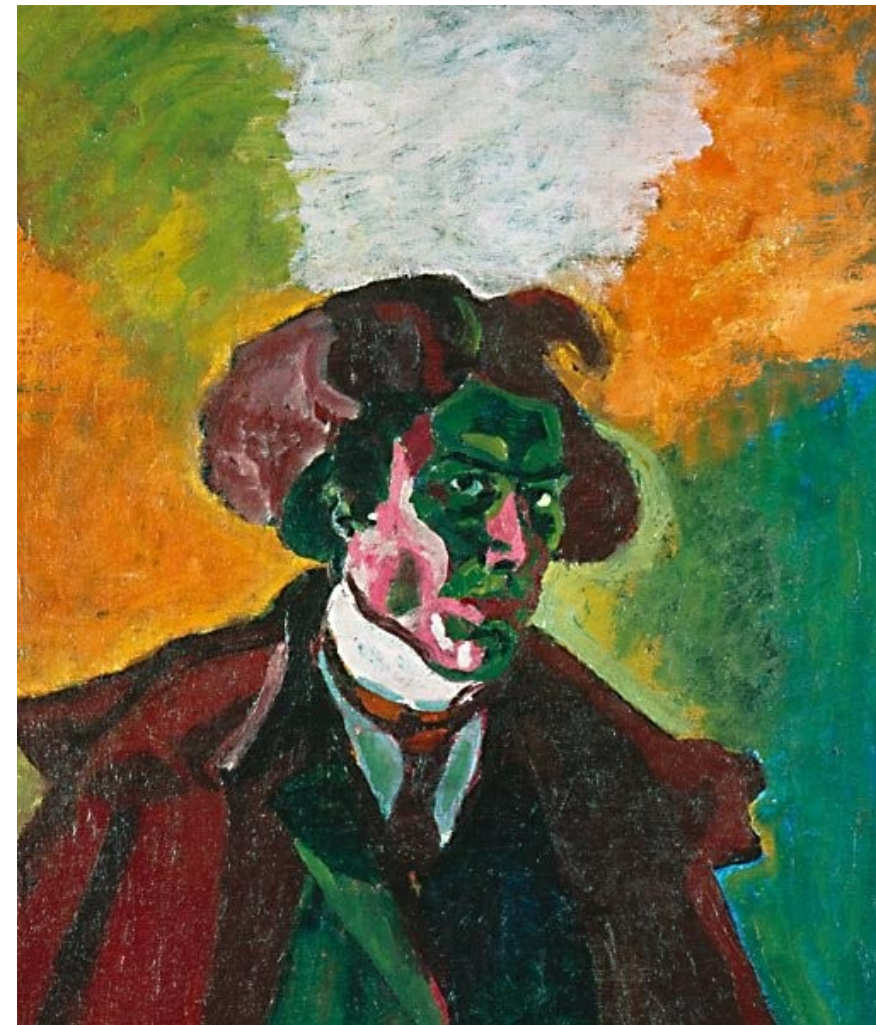

Psychoanalýza a umění

- metoda analýzy snu připomíná interpretace uměleckého díla - malířství, film
- Freud měl významný vliv na moderní umění
- Expresionismus – umělec zobrazuje svá nevědomá přání i obavy
- Počátek 20. století - módní zobrazování duševních poruch a nevyrovnaných psychologických stavů
- Surrealismus - požadavek oproštění od morálky, návrat k pudům, instinktům, odvrát od rozumu

Výzkum psychických poruch jako inspirace pro uměleckou tvorbu

Salvador Dalí – Paranoicko-kritická metoda

Carl Gustav Jung

- pochopení lidské psychiky na pozadí světa snů, umění, mytologie, náboženství a filosofie
- pojem archetyp - symbolické obrazy vyjadřující zkušenosti lidstva se situacemi a jevy, které se opakují v každé generaci, uloženy v kolektivním nevědomí lidstva
- příklad situace jako návrat, hledání, osvobození, boj, smrt, zrození či konkrétnější symboly jako had, moře, les, matka, moudrý stařec atd.
- nalezneme v pohádkách, mýtech a pověstech všech dob a ze všech koutů světa stejně jako ve snech všech lidí,
- tuto metodu využít k rozboru uměleckých děl, k určení jejich významu

Příklady archetypů

- Anima
- Animus
- Velká matka
- Moudrý stařec
- Persona

	The Hero "More or less human in character, through whom the world destiny is realized"	The Ancient Mystagogue "The Wise Old Man... whose words assist the hero through the trials and terrors of the weird adventure"	The Enemy "Great and conspicuous in the seat of power"	The Threshold Guardian "The first problem of the hero to surpass"	The Shape-Shifter An ambiguous character whose loyalties and values are not always clear	The Trickster Comic relief, to offset the dramatic tension
"Harry Potter" series	 Harry Potter	 Dumbledore	 Voldemort	 Quirrell	 Snape	 Ron Weasley
"Star Wars" series	 Luke Skywalker	 Obi-Wan	 Darth Vader	 Stormtroopers	 Han Solo	 C-3PO and R2-D2
"The Matrix" series	 Neo	 Morpheus	 The Matrix	 Agent Smith	 Cypher	There's not much to laugh at in "The Matrix."
"Lord of The Rings"	 Frodo	 Gandalf	 Sauron	 Aragorn	 Boromir	 Merry and Pippin
"Finding Nemo"	 Marlin	 Crush	 Darla	 Bruce	 Gill	 Dory

SOURCES: Joseph Campbell, "The Hero With a Thousand Faces"; Internet Movie Database

NOTE: Your opinion may vary.

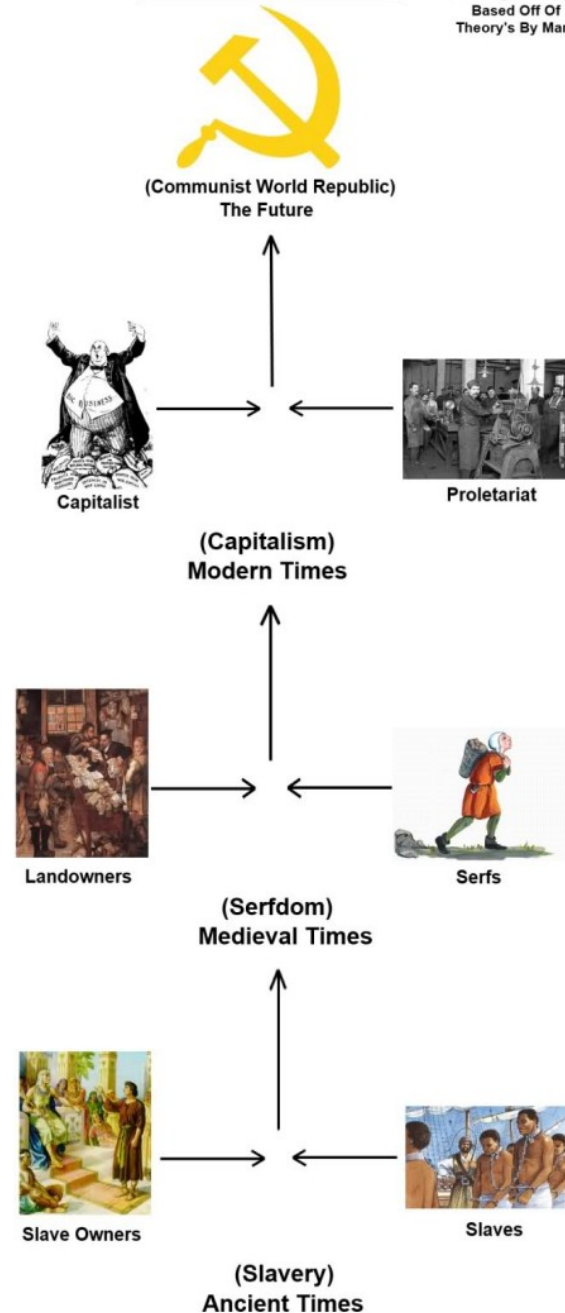
PATRICK GARVIN/GLOBE STAFF

Marxistická estetika

- vychází z koncepce historického a dialektického materialismu Karla Marxe a Bedřicha Engelse
- Vývoj společnosti je určován povahou výrobních prostředků a ekonomických vztahů
- Probíhá neustálý třídní boj

Dialectical Materialism

Chart By CheFlegel
Based Off Of
Theory's By Marx

Marxistická estetika

- vychází z koncepce historického a dialektického materialismu Karla Marxe a Bedřicha Engelse
- dle Marxe je umění vždy ideologicky podmíněno danou ekonomickou situací a příslušnými třídními vztahy ve společnosti
- Pojmy základna a nadstavba
- Umění je výrazem třídních zájmů, odráží politické a ideologické vztahy ve společnosti
- Marx a Engels preferují realistická umělecká díla, autentické zobrazení skutečnosti v jejím historickém vývoji
- umění má revoluční potenciál

Socialistický realismus

- estetická doktrína, která se prosazuje za vlády Stalina
- zformulována v roce 1932 - marxistický ideolog - Andrej Ždanov
- témata - díla popisující boj dělnické třídy a úspěchy dosažené pod vedením komunistické strany
- požadavky na umělecké dílo - lidovost, všeobecná srozumitelnost, čerpání z tradic, realismus
- <https://www.youtube.com/watch?v=PFZ77kYxYoU>

Vkus

- **Komar a Melamid**
- Most Wanted and Least Wanted Paintings (od roku 1995)
- <http://awp.diaart.org/km/painting.html>

